

Kázání: 103. Když nás v noci přepadne Bůh

Čekali bychom, že nás „Bůh vezme za ruku, když bojíme se jít tmou,“ ale on se nám naopak postaví jako soupeř, jako vyzyvatel. V souboji s ním nezbyvá už na strach mnoho prostoru, protože tady jde o to, kdo z koho. Nezbyvá, než se prát.

Kázání

Když nás v noci přepadne Bůh

čtení: Genesis 32, 22 - 31

22 Šli tedy napřed s darem, zatímco on přenocoval oné noci v táboře.
23 A té noci vstal, vzal obě své ženy i obě své služky a jedenáct svých synů a přebrodil se přes Jabok.
24 Vzal je a převedl je přes potok se vším, co měl.
25 Pak zůstal Jákob sám a tu s ním kdosi zápolil, dokud nevzešla jitřenka.
26 Když viděl, že Jákoba nepřemůže, poranil mu při zápolení kyčelní kloub, takže se mu vykloubil.
27 Neznámý řekl: „Pust mě, vzešla jitřenka.“ Jákob však odvětil: „Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš.“
28 Otázal se: „Jak se jmenuješ?“ Odpověděl: „Jákob.“
29 Tu řekl: „Nebudou tě už jmenovat Jákob (to je Úskočný), nýbrž Izrael (to je Zápasí Bůh), neboť jsi jako kníže zápasil s Bohem i s lidmi a obstáls.“
30 A Jákob ho žádal: „Pověz mi přece své jméno!“ Ale on odvětil: „Proč se ptáš na mé jméno?“ A požehnal mu tam.
31 I pojmenoval Jákob to místo Peniel (to je Tvář Boží), neboť řekl: „Viděl jsem Boha tváří v tvář a byl mi zachován život.“
32 Slunce mu vzešlo, když minul Penúel, ale v kyčli byl chromý.

Sestry a bratři,

před chvílí jsme zpívali „Někdo mne vede za ruku, když bojím se jít tmou“, zpívali jsme o laskavém

Pánu Bohu, který nám dává sílu, když jsme unavení a má nás rád. Jenže v dnešním tajemném až hororovém starozákonním příběhu, zdá se, nic z toho neplatí. Bůh za ručičku nevede, nerozdává sílu, ale pod rouškou tmy naopak strachem unaveného Jákoba fyzicky napadne.

Nedošlo k nějaké chybě v překladu? Není to nějaký omyl? Cožpak se může milosrdný Hospodin z ničeho nic proměnit v zákeřného nočního démona? Pokud by to byla pravda, pak by veškerá naše víra, že jsme v dobrých Božích rukou, byla rázem ta tam.

Co s tím? Celý ten příběh je temný jako ta noc, v níž se odehrává. Tak trochu detektivka, v níž dost dobře nevíme, kdo je kdo a hlavně nám uniká důvod, proč k celé zápletce došlo. Proč vlastně Bůh Jákoba v noci napadl?

A byl to vůbec Bůh? Nemohl to být třeba jenom nějaký anděl? Znáte anděly, někdy se stane, že jim přeskóčí v hlavě a začnou se chovat přesně opačně, než by měli. Jako třeba ten Světloňoš, kterého známe v latině jako Lucifera. Namísto toho, aby přinášel světlo, stal se nositelem tmy. Jó, ten nás lidi napadá často a rád. Dokáže naše zářivě jasné úmysly během okamžiku obrátit v temně sobecké činy. Na to on je kabrhák.

Ale do dnešního biblického příběhu moc nezapadá. Dábel vlastně v noci pracuje nerad. Jeho taktikou je, že se nám nadále představuje jako světloňoš, jako zastánce světla. Pěkně za bílého dne. Je to holt mistr převleků. Vlk v rouše beránčím. Však to známe z běžného života. Když vás bude chtít někdo podvést, nepředstaví se vám jako podvodník, ale třeba jako zprostředkovatel výhodné půjčky, kterému jde jen a jen o vaše blaho.

A když má někdo extrémní nenávistné postoje, tak o sobě nemluví jako o rasistovi a xenofobovi, ale jako o zastánci slušných lidí. A navíc, kníže temnoty nechce a neumí nikomu žehnat, ve skutečnosti nechce a neumí nikomu přát nic dobrého. Tajemný muž, který se s Jákobem u potoka Jabbok potýkal, v závěru ale svému soupeři požehná.

Dobrá tedy, jestliže to nebyl kníže temnoty pak by to mohl být docela normální anděl. Třeba ho Bůh vyslal, aby s Jákobem svedl noční zápas. Jeden starověký židovský výklad s touto možností pracuje. Byl to prý skutečně anděl. Poznává se to údajně podle toho, že chtěl zápas ukončit před rozedněním. To proto, aby stihnul ranní zpěv v nebeském chóru, kde samozřejmě nesměl chybět.

Jenže i kdyby to tak nakrásně bylo, proč by se měl nějaký anděl prát v noci s nějakým člověkem a proč by ho Bůh k něčemu tak absurdnímu pověřoval? Nic naplat, budeme muset pracovat s možností, že útočníkem nebyl ani padlý, ani normální anděl, ale Hospodin. Ostatně přiznává to i sám Jákob, který, když bylo po všem, prohlásí: „Viděl jsem Boha tváří v tvář...“

Jenže to jsme zpátky na začátku našeho uvažování a palčivá otázka, jež nad příběhem a nad námi visí, zůstává stejná: Cožpak se může milosrdný Hospodin z ničeho nic proměnit v zákeřného nočního démona, který nám chce ublížit? Navíc, v noci je člověk tak nějak zranitelnější než ve dne. Co vám ve dne nepřípadne vůbec jako problém, to v bezesné noci dokáže vyvolat slušnou míru úzkosti.

Tma ve spojení s nedořešenými problémy a možnými riziky vyvolává tíseň. Pěkně o tom tuhle psal v jednom sloupku Marek Vácha. Ve dne je prý nadšený jak zvládáme covidovou pandemii, jak jsme solidární, šijeme roušky a disciplinovaně je nosíme. V noci ho ale přepadá úzkost nad tím, jak jde politikům jen o vlastní body, jak nemalý počet lidí zůstává na okraji a bez pomoci, jak jsou někteří, které virus postihnul, terčem odsudků svého okolí.

Jákob v dnešním příběhu je na tom podobně. Vrací se po mnoha letech domů, a čím je blíž, tím víc na něj doléhá úzkost a tíseň. V noci jsou navíc ještě umocněné. Má se setkat se svým bratrem Ezauem, před nímž před těmi mnoha lety utekl.

Tenkrát totiž Jákob svého staršího bratra podvedl. Ve skutečnosti byli dvojčata. Akorát že Ezau šel na svět o chlup dřív a Jákob, jakoby tomu chtěl zabránit, ho prý při tom držel za patu. Nechtěl připustit, že by byl právě on tím druhým v pořadí, druhorozeným, který se podle tehdejších pořádků musí smířit s menším dědictvím, který musí prvorozeného bratra respektovat jako pokračovatele rodu a hlavu širší rodiny.

Jákobovi šlo už od počátku o požehnání. Dneska bychom tohle poněkud zastaralé slovo mohli nejlépe přeložit jako úspěch. Jákobovi šlo o úspěch, o to, aby to byl právě on, kdo bude pokračovatelem rodu dědy Abrahama, jemuž Hospodin kdysi slíbil, že z něj vytvoří lid, který bude požehnáním pro celé lidstvo.

Kdo by nechtěl být předákem národa, kterého si bude okolní lidstvo vážit a respektovat. Sám jsem něco takového zažil, i když ne v roli nějakého předáka, ale jako řadový občan České republiky.

Bývaly doby, kdy naše země měla v mezinárodním kontextu svou váhu, a to zejména pro zastávané humanitní ideály a důraz na lidská práva. Prezident Havel byl ve světě pojmem. Nejednou, když jsem jako tajemník Jednoty baptistů komunikoval s partnery v jiných zemích, zmiňovali právě tuhle naši roli, kterou – jako jinak celkem malý národ – v celosvětovém kontextu máme.

Bývali jsme požehnáním, zejména pro všechny utlačované, umlčované a strádající. Dnes už nám o žádné ideály nejde. Hlavně mít plný talíř, ti druzí nám jsou celkem šuma fuk. Doba se změnila.

Jákob se ale zvyklostem, které předepisovala jeho doba, odmítnul podříditi. Rozhodl se udělat všechno pro to, aby se nositelem prvorozenství, nositelem ideálů dědy Abrahama, stal právě on. Jenže to udělal krajně nevhodným způsobem. Nejdřív od bratra příslib přenechání prvorozenství získal tím, že mu dal najíst, když se Ezau celý hladový vrátil z lovu. Potom si podvodem otcovu závěť určenou pro Ezaua přivlastnil pro sebe. Není divu, že Jákob musel uprchnout.

Nyní se tedy po letech vrací, je na samé hranici své země, u potoka Jabbok, několik hodin před opětovným setkáním se svým bratrem, je noc a doléhají na něj úzkost, tíseň a strach, co bude dál.

Kolikrát se i nám stane, že nás přepadne podobná noční můra. Třeba kvůli problémům v rodině nebo v zaměstnání. Třeba kvůli politice, nebo na nás dolehne tíha současných krizí, ať už té koronavirové nebo klimatické.

Čekali bychom, že nás „Bůh vezme za ruku, když bojíme se jít tmou,“ ale on se nám naopak postaví jako soupeř, jako vyzyvatel. V souboji s ním nezbyvá už na strach mnoho prostoru, protože tady jde o to, kdo z koho. Nezbyvá, než se prát.

Právě tady se zřejmě nachází odpověď na naši otázku, proč to Bůh vlastně dělá. Důvod je nasnadě. Kdyby byl býval tenkrát vzal Jákoba za ručičku a jen ho tak v té tmě utěšoval, kdo ví, jak by celý ten příběh o konfliktu dvou bratrů skončil.

Nejspíš by Jákob nabyl přesvědčení, že je o něj postaráno a že se vlastně sám nemusí nijak snažit. Nejspíš by se neodhodlal k tomu, aby Ezaua při následném setkání požádal o odpuštění. Možná by zůstali navždy nepřátelé, protože Jákob by řešení konfliktu nechal blahovonně na Pánu Bohu.

Jenže to právě Bůh nechce. Potřebuje, abychom byli silní a sami měli odvahu řešit nejen své problémy, ale dokonce i problémy celého světa. Jedině tak mohou být lidé, kteří se odvolávají na ideály praotce Abrahama, požehnáním všem národům.

A proto se Bůh tu a tam, když jsme právě na hranici, když jsme v údolí stínů, když na nás padá úzkost a tíseň, s námi namísto uchopení ruky začne prát. To aby nám dodal odvahu a dal nám pocit,

že na to máme, že se s vlastními prohřešky a jejich následky nebo se zlými okolnostmi dokážeme poprat.

Ale nemysleme si, ve skutečnosti se nejedná o skutečný souboj. Samozřejmě bychom prohráli na celé čáře hned v prvním okamžiku. Bůh s námi zápasí asi tak jako já se svým vnukem. Nedávám najevo, že bych ho hned přepral, ale dávám mu pocítit, že není jen malý a slabý prvňák.

A Jákob, když vzešla Jitřenka, už není Jákob – to je ten, kdo zákeřně podvádí – ale Izrael, to je ten, kdo dokáže bojovat, dokonce i se samotným Hospodinem, a nikdy nic nevzdá předem. Právě v tom spočívá pravé požehnání.

PeČ

SPCH 2. 8. 2020

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Česká republika](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj baptistických sborů](#)